

Η Γ'. ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΕΝ ΕΦΕΣΩ,

ΕΠΙ ΤΗ, ΠΕΝΤΕΚΑΙΔΕΚΑΤΗ, ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΙ (431-1931)*

22. Ἐν τούτοις οἱ οὕτως ἢ ἄλλως κατὰ τοῦ νέου ἐπισκόπου δυση-
ρεστημένοι ἀνεθορύβησαν καὶ κατήγγειλαν αὐτὸν ὡς ὀπαδὸν τῆς διδα-
σκαλίας τοῦ Σαμοσατέως Παύλου, καταδικασθέντος ἐν τῇ συνόδῳ
τῆς Ἀντιοχείας τῷ 268· εἰς δὲ τὸν ἀγῶνα ἀνεμείχθησαν οἱ πολυπλη-
θεῖς μοναχοί, ἀναφανδὸν κατηγοροῦντες τὸν Νεστορίου ὡς αἰρετικόν.
Εἰς τούτων, ὁ ἠγούμενος τῶν Ρουφιανῶν ἐπὶ τῆς ἀσιατικῆς ἀκτῆς
τοῦ Βοσπόρου Ὑπάτιος, ἄνθρωπος ἀπότομος καὶ ὀρηκτικός, διέγραψεν
αὐτὸν ἐκ τῶν διπτύχων τῆς ἐκκλησίας του¹. Ὁ Νεστόριος, νομίζων
ἑαυτὸν σοφὸν περὶ πάντα καὶ κολακευόμενος ὑπὸ τοῦ ἡτορικοῦ του
ταλάντου², ἔτι δὲ χαρακτηρίσας τὴν συμπεριφορὰν τῶν κληρικῶν καὶ
τῶν μοναχῶν ὡς ἀπειθείαν πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχήν, μετεχει-
ρισθῆ κατ' αὐτῶν βίαν, βαρβάρως τινὰς αὐτῶν τιμωρήσας, τὸν δὲ ἐκ
Σίδης Φίλιππον καὶ τινὰς ἄλλους ἐπὶ συνόδου δικάσας κατεδίκασε καὶ
ἀκοινωνήτους ἐκήρυξε³. Ὁ κληρὸς τῆς πρωτεύουσας οὕτω διηρέθη, καὶ
μέγα μέρος αὐτοῦ ἐκηρύχθη φανερῶς κατὰ τοῦ ἐπισκόπου καὶ ἐζήτησε
προστασίαν παρὰ τῇ κυβερνήσει, ἐν τῇ αὐτῇ καὶ ἔξω τῆς πρωτεύουσας.
Τὰ ἐν Κπόλει ταχέως κατέστησαν γνωστὰ εἰς τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας.
Διότι αἱ μεγάλαι Ἐκκλησίαι εἶχον ἀντιπροσώπους ἑαυτῶν ἐν ΚΠόλει,
οἵτινες μετέδιδον τὰ ἐκεῖ ἐκάστοτε συμβαίνοντα εἰς τὰ μεγάλα κέντρα
τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως. Ὁ Μάριος Μερκάτωρ ἐπὶ πολλὰ ἔτη
ἀντεπροσώπευε τὸν ἐπίσκοπον Ρώμης Κελεστίνον, ζωνοῦς παρακολου-

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τόμου σελ. 303.

1. Βολλανδιστῶν Acta Sanctorum 7 ἰουνίου. Duchesne III p. 309.

2. Σωκρ. VII, 32 «τυφούμενος γὰρ ὑπὸ τῆς εὐγλωττίας οὐκ ἀκριβῶς
προσεῖχε τοῖς παλαιοῖς, ἀλλὰ πάντων κρείττονα ἐνόμιζεν ἑαυτόν». Παρεμ-
φερῇ τούτοις καὶ διαφωτιστικώτερα γράφει ὁ Θεοδώρητος, ἂν πρέπη νὰ
δεχθῶμεν ὡς γνήσια τὰ «περὶ Νεστορίου» ἐν Αἴγρετ. Κακομυθ. IV, 12, «φω-
νὴν ὅτι μεγίστην καὶ καλλίστην ἀσκήσας... πρὸς τὸ δημοπρεπὲς ἀποκλίνας
καὶ τῶν εἰς ἀέρα λυομένων κρότων θηρευτῆς εἰ καὶ τις ἄλλος γενόμενος, τὸ
συρφετῶδες καὶ ἀστάθμητον πλῆθος πρὸς τὸν οἰκεῖον ἐξεκαλέσατο πόθον,
φαῖδον περιβεβλημένος ἱμάτιον, ἐστυννακῶς βαδίζων... ἀχρότητι σώματος δο-
κεῖν ἐγκρατῆς εἶναι θηρώμενος» (παρὰ Migne t. 82 c. 443).

3. Δέησις Βασιλείου διακόνου κτλ. Mansi t. IV c 1101-1108.

θῶν τὴν ἐν ΚΠόλει ἐκκλησιαστικὴν κίνησιν καὶ ἡμιεπισήμως ὑπερασπίζων τὰ συμφέροντα τῆς ὁρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας¹ τὴν Ἐκκλησίαν Ἀντιοχείας ἀντεπροσώπευεν ὁ πρεσβύτερος Ἀσφάλιος²· πλείονας τοῦ ἐνὸς δὲ Ἀλεξανδρεῖς εἶχεν ἐκεῖ ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος, δι' ὧν ἐγνώριζε τὰ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ συμβαίνοντα³. Αἱ πρῶται εἰς Ρώμην καὶ Ἀλεξάνδρειαν μεταδοθεῖσαι εἰδήσεις, εἴτε συγκεχυμένως εἴτε ἐπιπολαίως διατυπωθεῖσαι περὶ οὗτω νέου καὶ παραδόξου πράγματος, οὐδένα ἐθορόβησαν· περὶ τὰς ἀρχὰς ὅμως τοῦ 429 νέον τι γεγονός προουκάλεσε τὴν προσοχὴν τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Ρώμης καὶ καθώρισε τὴν στάσιν αὐτῶν ἐχθρικὴν πρὸς τὸν Νεστόριον. Ἐξ Ἀλεξανδρείας εἶχον καταφύγει ἐκδιωχθέντες κληρικοὶ τινες, καταδικασθέντες ἐπὶ συνόδου ὑπὸ τοῦ Κυρίλλου διὰ διαφόρους παραβάσεις⁴. Οὗτοι ἐποίησαν ἐκκλησίαν κατὰ τοῦ Κυρίλλου πρὸς τὸν Νεστόριον, ὅστις ὅμως ἠρνήθη νὰ δεχθῆ αὐτοὺς εἰς κοινωνίαν καὶ ν' ἀκούσῃ τὰς κατηγορίας αὐτῶν, καὶ μόνον ὅτε ἡ κυβέρνησις καὶ ἡ αὐτὴ ἐνοχλούμεναι παρέπεμψαν αὐτοὺς πρὸς τὸν Νεστόριον, οὗτος ἐπελήφθη τῆς ὑποθέσεώς των. Ἐπανελαμβάνετο ἡ ἱστορία τῶν Μακρῶν ἀδελφῶν ἐπὶ Χρυσοστόμου καὶ Θεοφίλου. Συγχρόνως τέσσαρες Πελαγίανοι Ἰταλοὶ ἐπίσκοποι, Ἰουλιανὸς ὁ Ἐκλάνου, Φλώρος, Ὁρόντιος καὶ Φάβιος, καὶ ὁ ἐκ τῶν ἀρχηγῶν τοῦ Πελαγιανισμοῦ Κελέστιος, εὐρισκόμενοι ἐν Κπόλει, διεμαρτυρήθησαν διὰ τὴν ἐν Ἰταλίᾳ πρὸ πολλοῦ καταδίκην αὐτῶν ἐπὶ αἰρέσει⁵ καὶ ἤξιον παρὰ τοῦ αυτοκράτορος καὶ τοῦ Νεστορίου τὴν ἀποκατάστασιν αὐτῶν ὡς ὀρθοδόξων. Καὶ ἠδύνατο μὲν ὁ πατριάρχης νὰ γνωρίξῃ ἢ ἐρωτήσας νὰ μάθῃ τὰ κατὰ τοὺς Ἰταλοὺς τούτους κληρικοὺς καὶ πῶς αὐτοὺς ἀπεκήρυξαν πρότερον· ἀλλ' ἡ ὅλη ἱστορία τῶν Πελαγιανῶν παρεῖχεν εἰς τὸν Νεστόριον τὸ δικαίωμα νὰ μὴ ἀρκεσθῆ εἰς τὰ μέχρι τότε γενόμενα, ἀλλ' ἐπὶ τῇ διακηρύξει τῶν ἐν Κπόλει προσφύγων Ἰταλῶν ὅτι εἶνε ὀρθόδοξοι, ἀποδείξεις τοῦ ὁποίου πάντως ὑπέβαλον, νὰ ζητήσῃ παρὰ τῶν δυτικῶν πληρεστέρων πληροφορίας, ὅπως εἴτε

1. Ὁ Mercator ἢ το μαθητὴς τοῦ Αὔγουστίνου. Duchesne III p. 330—331. G. Krueger: Marius Mercator παρὰ Hauck: Realencyclopädie.

2. Mansi t. IV c. 1285 πρῶξις V J. Pargoire «Aprocrisiaire» παρὰ Cabrol: Dictionnaire c. Archéologie Chrétienne.

3. Ἡρακλείδης σ. 92—93.

4. Κυρίλλ, ἐπιστ. II πρὸς Νεστόριον παρὰ Migne t. 77 c. 80.

5. Νεστορίου ἐπιστ. πρὸς Κελεστίνον, μνημονευομένη ἐν ἐπιστ. τούτου VI καὶ VII ἐν τῇ Συλλογῇ dom Constant. p. 1075, 1079.

συντελέσῃ εἰς τὴν ἐπάνοδον αὐτῶν εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν εἴτε κανόνισῃ τὴν ἑαυτοῦ θέσιν ἀπέναντι αὐτῶν. Μήτοι οἱ αὐτοὶ Πελαγίανοι δὲν κατεδικάσθησαν ὑπὸ τῆς ἀφρικανικῆς συνόδου τῷ 411, ἠθωώθησαν ὑπὸ συνόδου ἐν Διοσπόλει τῷ 415, κατεδικάσθησαν ὑπὸ τοῦ Πάπα Ἰννοκεντίου α'. τῷ 417, ἔγιναν εὐμενῶς δεκτοὶ ὑπὸ τοῦ πάπα Ζωσίμου τῷ 418, κατεδικάσθησαν πάλιν ὑπὸ συνόδου ἐν Ἀντιοχείᾳ τῷ 418 καὶ πάλιν ἐν Ρώμῃ ὑπὸ τοῦ Ζωσίμου ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς αὐλῆς τῆς Ραβέννης, καὶ ἐπὶ τέλους ὀχυρούμενοι ὀπισθεν τῶν ἀκροτήτων τοῦ Αὐγουστίνου ἐπαρουσιάζοντο ὡς ὑπερασπισταὶ τοῦ ὀρθοδόξου δόγματος περὶ τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος; Μέχρι τῶν ἀρχῶν ἔτι τοῦ 430 ἡ ἐπιστημονικὴ συζήτησις μεταξὺ τοῦ Ἰουλιανοῦ ἐπ. Ἐκλάνου καὶ τοῦ ἐπιθανάτου Αὐγουστίνου παρετείνεται πείσμων καὶ ζωνρά¹ ὁ Κελέστιος τέλος ἦλθεν εἰς ΚΠολιν ἐκ τῆς Μοψουεστίας, ἔνθα ἐπὶ μακρὸν ἐφιλοξενήθη ὑπὸ τοῦ σοφοῦ ἐπισκόπου Θεοδώρου, ὅστις ὑπὲρ πάντας τὴν πελαγιανὴν διδασκαλίαν ἠνόνησε, τὴν εὐνοίαν δὲ ταύτην, ἀποθανόντος ἐκείνου, οἱ πελαγίανοι ἤλπιζον νὰ εὗρωσι παρὰ τῷ φίλῳ αὐτοῦ Νεστορίῳ. Ἦτο πολὺ φυσικὸν ὅπως ὁ ἐπ. Κπόλεως πρὸ τῆς τοιαύτης πρὸς αὐτὸν ἐκκλήσεως, πρὶν ἢ αὐτὸς μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν συνόδου τῶν κληρικῶν ἐπιληφθῆ τοῦ ζητήματος αὐτῶν, ζητήσῃ συμπληρωματικὰς πληροφορίας παρὰ τοῦ ἐπ. Ρώμης, εἰς οὗ τὴν ἐκκλησιαστικὴν δικαιοδοσίαν ὑπήγοντο οἱ ἐκ τῶν ἐκκαλούντων ἐπίσκοποι. Πολυπληθῆ παραδείγματα τοιαύτης ἐνεργείας ὑπῆρχον ἐν τε τῇ Ἀνατολῇ καὶ ἐν τῇ Δύσει. Ἦτο πρόσφατον τὸ παράδειγμα τῶν περὶ Εὐστάθιον τὸν Σεβαστείας ἡμαιορειανῶν, οἵτινες ἐξηπάτησαν τὸν πάπαν Λιβέριον καὶ τοὺς ἐπισκόπους τῆς νοτίου Ἰταλίας καὶ Σικελίας, παρουσιασθέντες ὡς Ὀρθόδοξοι, ἀποκηρυττόμενοι ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Μελέτιον καὶ Βασίλειον, καὶ ἔγιναν ὑπ' αὐτοῦ δεκτοὶ² καὶ ἔτι νωπότερον τὸ τοῦ γάλλου μοναχοῦ Λεπορίου, ὅστις ἐκήρυττεν ἐν Γαλατία σχεδὸν τὰ αὐτά, οἷα καὶ ὁ Νεστορίος, καὶ καταδικασθεὶς ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων τῆς Ν. Γαλατίας, ἐγένετο δεκτὸς εἰς κοινωνίαν παρὰ τοῦ Καρχηδόνης Αὐρεόλου καὶ τοῦ Αὐγουστίνου, ἐπὶ μόνῃ τῇ γραπτῇ ἀποκηρύξει τῶν κατ' αὐτοῦ κατηγο-

1. Τὴν ὅλην ἐξέλιξιν τοῦ προσωπικοῦ ζητήματος τῶν πελαγιανῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν περὶ τὸν Ἰουλιανὸν βλ. Duchesne III p. 109—268.

2. Σωκρ. IV, 12. Duchesne II p. 355—367, ἔνθα ὁμως ἐκ μεροληψίας ἀνακριβῶς καὶ ἀτελῶς ἐκθέτει καὶ κρίνει τὰ πράγματα, ἔτι ἀνακριβέστερον δὲ ὁ Batiffol: Le Siècle apostolique p. 10—11.

ριῶν· οὐδεις διὰ τοῦτο δυσηρεστήθη ἢ διεμαρτυρήθη¹. Οὕτως ὁ Νεστορίος ἔγραψε περὶ τὰ μέσα τοῦ 429 πρὸς Κελεστίνον, ἐπιτιθεὶς τὰ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τῶν Πελαγιανῶν²· ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ πληροφοροεῖ τὸν πάπαν, ὅτι καὶ αὐτὸς δὲν εἶνε ἀπηλλαγμένος ἀνωμαλιῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ του, ἔνθα παρὰ τισι κληρικοῖς ἀνεκάλυψε διαφθορὰν τῆς Ὁρθοδοξίας, συγγενῆ τῆς κακοδοξίας τοῦ Ἀπολλιναρίου καὶ τοῦ Ἀρείου, εἰσάγουσαν ἐν τῷ Σωτῆρι βλάσφημον σύγχυσιν, ὅτι δὲ μέγαν ἀγῶνα κατ' αὐτῆς διεξάγει πρὸς πληρεστέραν δὲ τούτου πληροφορίαν ὁ Νεστορίος, φαίνεται, ἀπέστειλε καὶ συλλογὴν τῶν μέχρι τότε ἐκδεδομένων ὁμιλιῶν αὐτοῦ διὰ τινος Ἀντιόχου³. Τοῦτο δ' ἔπραξεν ὁ Νεστορίος πάντως ἵνα ἐξουδετερώσῃ τὴν ἐκ «τῆς φήμης» περὶ τῶν ἐν Κπόλει πιθανὴν παρανόησιν· τὴν φήμην δὲ ταύτην ἐτροφοδότην πρῶτον μὲν οἱ κηρυγμένοι ἤδη πολέμοι τοῦ πατριάρχου ἐν Κπόλει ἐκ τῶν κληρικῶν καὶ τοῦ μοναχικοῦ κόσμου, ἔπειτα δὲ ὁ ἡμειπίσημος ἀντιπρόσωπος τοῦ Κελεστίνου ἐν Κπόλει Μάριος Μερκάτωρ, ὅστις εἰς μὲν τὸ ζήτημα τῶν καθηρημένων ἱταλῶν ἐπισκόπων ἔσπευσε, ἅμα τῇ πρώτῃ ἐμφανίσει αὐτῶν καὶ ταῖς παρὰ τῷ αὐτοκράτορι καὶ τῷ Νεστορίῳ ἐνεργείαις πρὸς ἀναθεώρησιν τῆς καταδίκης αὐτῶν, νὰ συντάξῃ καὶ ὑποβάλλῃ εἰς τε τὴν αὐτὴν καὶ τὸν πατριάρχην μακρὸν ὑπόμνημα «περὶ Κελεστίου», τῷ 429⁴, εἰς δὲ τὸν περὶ «Θεοτόκου» θόρυβον πάντως δὲν ἀπέλιπε νὰ καταστήσῃ τὸν Κελεστίνον ἐνήμερον. Αἱ ἐνεργεῖαι τοῦ Μερκάτωρος τέλος ἐστέφθησαν ὑπὸ ἐπιτυχίας, διότι ἡ κυβερνησις διέταξε τοὺς περὶ τὸν Ἰουλιανὸν καὶ Κελέστιον νὰ ἀπέλθωσιν

1. Ἀγούστίνου ἐπιστ. 219 πρὸς Βατiffol αὐτ. p. 220.

2. Ἐπιστ. Νεστορίου πρὸς Κελεστίνον παρὰ Dom Coustant ἐν ἐπιστολῇ Κελεστίνου 6 καὶ Loofs: Nestoriana p. 165—168. Τὴν εἰλικρίνειαν τῶν προθέσεων τοῦ Νεστορίου, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, δὲν διαμφισβητεῖ οὐδ' ὁ Batiffol. Le Siècle apost. p. 341, ἀλλ' αὐτὸς τε καὶ ὁ Duchesne III. p. 328 ὑποπτεύουσιν ὅτι ἤγαστο ἀπὸ ὑστεροβουλίας, ν' ἀναθεωρήσῃ τὴν περὶ τῶν καθηρημένων ἐπισκόπων κρίσιν τῶν ἐν Ρώμῃ. Αἱ ἀνωτέρω σκέψεις καθιστῶσιν ἀδύνατον τὴν ὑπόψιν ταύτην, τοσοῦτο μᾶλλον ὅσῳ ὁ Νεστόριος δημοσίᾳ ἐκήρυτε κατὰ τοῦ πελαγιανισμοῦ, ὃν ἐγίνωσκε καταδικασθέντα καὶ ἐν Ἀνατολῇ καὶ ἐν τῇ Δύσει. Τοῦτο βεβαίως αὐτὸς ὁ Μ. Μερκάτωρ ἐν Commonitorium ἐνθ' ἀνωτέρω σ. 189 καὶ ἐξ.

3. Ἐπιστ. Κελεστίνου πρὸς Νεστόριον II αὐγ. 430 παρὰ Jaffe No 374.

4. Commonitorium de Caelestio, imperatori oblatum (Migne P. L. t. 48 col. 63—108), ἐπεδόθη δὲ «οὐ μόνῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ Κπόλεως, ἀλλὰ καὶ πλείστοις εὐσεβέσιν ἀνδράσι».

ἐκ τῆς πρωτευούσης ¹, ἀπέμεινε δ' ἐν Ρώμῃ ἡ ἐντύπωσις ὅτι ἡ ἐπιτυχία αὐτῆ ἐπῆλθε παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ Νεστορίου, εἰ καὶ οὗτος δημοσίᾳ ἐπ' Ἐκκλησίας καταδίκασε τὸν πελαγיאισμόν. Εἰς τὴν πρώτην ἐπιστολὴν τοῦ Νεστορίου ὁ πάπας παραδόξως ἐπὶ μακρὸν δὲν ἀπεκρίθη, ὥστε οὗτος ἠναγκάσθη καὶ δευτέραν νὰ γράψῃ ἐπιστολὴν, παρὰ πονούμενος ὅτι ἡ σιωπὴ αὐτῆ τοῦ πάπα καθιστᾷ δύσκολον τὴν θέσιν αὐτοῦ, ἐκ τῶν μονομερῶν διαβεβαιώσεων τῶν περὶ τὸν Ἰουλιανὸν ἀμφιταλαντευομένου περὶ τὴν ληπτέαν περὶ αὐτῶν ἀπόφασιν ².

23. Πῶς ἐξηγητέον ὁμως τὴν μακρὰν ταύτην σιωπὴν τῶν ἐν Ρώμῃ καὶ τί ἐν τῷ μεταξὺ συνέβαιναν ἐκεῖ; Οἱ περὶ τὸν Κελεστίνον, πρὸ τῆς πιθανότητος τῆς ἐν Κπόλει ἀναθεωρήσεως τῶν ἐν τῇ Δύσει ἀποφάσεων κατὰ τῶν πελαγιανῶν καὶ γινώσκοντες ἤδη ἐκ τῆς δευτέρας ἐπιστολῆς τοῦ Νεστορίου, ὅτι ἀπεφασίσθη ἡ σύγκλησις μεγάλης συνόδου πρὸς λύσιν τούτου τε τοῦ ζητήματος τῶν πελαγιανῶν καὶ τῶν κατηγοριῶν ἀλεξανδρινῶν κληρικῶν, καταδικασθέντων ἐπὶ συνόδου ὑπὸ τοῦ Κυρίλλου, ἔτι δὲ καὶ τοῦ ταραττοντος τὴν Κπολιν περὶ τῆς «Θεοτόκου» ζητήματος, τὸ ὅποιον ὁ Κύριλλος ἀνήγαγεν εἰς περιορίην, ὅπως συγκαλύψῃ τὴν σπουδαιότητα τῶν καθ' ἑαυτοῦ κατηγοριῶν, ἔκριναν συμφερωτέραν δι' ἑαυτοὺς τὴν ὑπὸ τοῦ Νεστορίου αὐτοῦ ἀποκαλυφθεῖσαν εἰς αὐτοὺς πολιτικὴν τοῦ παλαιοῦ καὶ δεδοκιμασμένου συμμάχου τῆς Ρώμης ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας. Ὁ ἐπίσκοπος Κπόλεως, ὁ καὶ κατὰ τῆς Ρώμης ἤδη δεχόμενος ἔκκλησιν, τὸ δεύτερον δὲ ἤδη δεχόμενος τοιαύτην κατὰ τῆς Ἀλεξανδρείας, μετὰ τὴν ἐπὶ Χρυσοστόμου γενομένην πρώτην, αὐτὸς παρέχει ἀφορμὴν κατηγορίας ἐπὶ κακοδοξίᾳ συγκαλεῖται σύνοδος τῇ ἀξιώσει αὐτοῦ ἐν Ἀνατολῇ, ἔνθα ἡ

1. Ὁ Νεστόριος παραμυθούμενος τὸν Κελέστιον ἐπὶ τούτῳ ἔγραψεν αὐτῷ ἐπιστολὴν, περισφραγισμένην ἐν λατινικῇ μεταφράσει τοῦ Μερχάτορος: *Noli aegre ferre*. βλ. Loofs: *Nestoriana* p. 172—173.

2. Loofs. *Nestoriana* p. 170—172. «*Saepe scripsi beatitudini tuae propter Iulianum etc. At-hucusque scripta de his a tue veneratione non suscepimus. Nunc enim ab incertis dictis eorum non habet quis ad quod se convertat. Doceri autem volumus quam de his sententiam teneamus.*» Ἡ ἐπιστολὴ αὐτῆ ἐγράφη τῷ 429 πρὸ τῆς ἐπιτυχίας τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Μερχάτορος: τοῦτο σημαίνει ὅτι ὁ Νεστόριος μὴ ἀρκασθεὶς εἰς τὰς διὰ τοῦ *Commonitorium* ἐξηγήσεις τοῦ Μερχάτορος, ὅστις ἦτο κεκηρυγμένος ἐχθρὸς τῶν Πελαγιανῶν καὶ δὴ τοῦ προσωπικοῦ ἀντιπάλου τοῦ Ἀύγουστίνου, Ἰουλιανοῦ, ἐπέμνε νὰ ἔχῃ ἐπισήμους ἐκ Ρώμης πληροφορίας περὶ τῶν ἐν Κπόλει ἐκκαλούντων, καὶ ταῦτα ἵνα μὴ περιέλθῃ εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὰς κρίσεις τῶν ἐν Ρώμῃ περὶ αὐτῶν, ὡς ὀητῶς λέγει ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιστολῇ του.

Δύσιν ἀριθμητικῶς μειωθησοῦσα δὲν ἠδύνατο μόνη νὰ ἐπιβληθῆ, τοσοῦτο μᾶλλον ὅσῳ πολιτικῶς διεσπασμένη δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνισχύσῃ σημαντικῶς τὴν Ρώμην, τῆς ὁποίας τὸ διοικητικὸν κῦρος δὲν ἀνεγνωρίζετο οὔτε ἐν Γαλατίᾳ οὔτε ἐν Ἰσπανίᾳ οὔτε ἐν Βρετανίᾳ οὔτε ἀνὰ τὴν Βόρειον Ἀφρικὴν. Ἦτο λοιπὸν εὐκαιρία νὰ ἐπιδειχθῆ τὸ κῦρος τῆς Ρώμης, τοῦλάχιστον ἐν Ἀνατολῇ, ἔνθα μετὰ τὸ 381 τὸ ἔδαφος ἦτο τοσοῦτο πρόσφορον. Εἰς τὰς ἀποφάσεις ταῦτα, τῆς Ρώμης σπουδαίαν ὄσπιν ἤσκησε πάντως ὁ εὐφυῆς, δραστήριος καὶ φιλόδοξος διάκονος αὐτῆς Λέων. Τῇ ὑποδείξει αὐτοῦ ἀνετέθη εἰς τὸν ἐν τῇ νοτίῳ Γαλατίᾳ (Μασσαλίᾳ) εὐπαιδευτὸν μοναχὸν Κασσιανόν, ἕξ Ἀνατολῆς ὁμώμενον καὶ ἀκροατὴν τοῦ Χρυσοστόμου, ν' ἀνασκευάσῃ τὴν νέαν διδασκαλίαν τοῦ Νεστορίου, ὅστις καὶ συνέταξεν ὑπόμνημα *De incarnatione Christi Contra Nestorium* ἕξ ἐπτὰ βιβλίων, τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευσεν ὡς ἡ μόνη θεολογικὴ φαρέτρα τῶν ἐν Ρώμῃ καὶ κατὰ τὴν παροῦσαν τότε περίστασιν καὶ μετὰ εἴκοσιν ἔτη κατὰ τῆς αἰρέσεως τοῦ Εὐτυχοῦς ¹. Συγχρόνως δ' ἐγράφη ἐπιστολὴ πρὸς Κύριλλον τὸν Ἀλεξανδρείας, δι' ἧς ὁ πάπας καὶ ἡ περὶ αὐτὸν σύνοδος διηρώτα περὶ Νεστορίου καὶ τῶν ἐν Κπόλει γεγονότων, τὰ ὁποῖα συνετάραξαν τοὺς ἐν τῇ Δύσει ². Τῆς ἐπιστολῆς ταύτης τὸ πρωτότυπον δὲν περιεσώθη,

1. Πρὸς σύνταξιν τοῦ ὑπομνήματός του ὁ Κασσιανὸς ἐχρησιμοποίησε τὰς ἀπὸ τοῦ 429 ἀποσταλείσας ἐκ Κπόλεως ὁμιλίαις τοῦ Νεστορίου, διαβιβασθείσας αὐτῷ ἐν λατινικῇ μεταφράσει, λέγει ὁ Batiffol p. 351 π. 2, ἀντιγράφων τὸν Loois: Nestoriana p. 49—57, ἐνῶ ὁ Κασσιανὸς ἦτο ἐλληνομαθής, εἰ μὴ πράγματι ἔλλην. Ἐν τούτοις ἡ ῥωμαϊκὴ αὐτῆ μεταφρασίς παρεσῆυε τὸν Κασσιανὸν νὰ ταυτίσῃ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Νεστορίου πρὸς τὴν τοῦ Παύλου Σαμοσατέως, ἣν ὁ Νεστόριος κατεδίκαζε καὶ διὰ τοῦ νόμου τοῦ 428 κατεδίωξε. Ἦσως οἱ περὶ τὸν Λέοντα ἀπέστειλαν πρὸς τὸν Κασσιανὸν καὶ τὰς ἐκ Κπόλεως ἐκθέσεις τῶν πολεμίων τοῦ Νεστορίου, οἵτινες καὶ κατηγοροῦν αὐτὸν ὡς φρονοῦντα τὰ τοῦ Σαμοσατέως.

2. Ὁ Bardenhewer ἐν τῇ Πατρολογία του (γαλ. μετάφρ. *Les Pères de l'Église t. II*, p. 214—215) διδάσκει ὅτι «ὁ Κελεστίνος ἀνέλαβεν εἰς χεῖράς του τὸ ζήτημα, ἀφοῦ ὁ τε Νεστόριος καὶ ὁ Κύριλλος ἀπετάθησαν συγχρόνως πρὸς αὐτόν». Ἡ ἀνακρίβεια εἶνε προφανῆς ἐκ τε τῶν ἀνωτέρω καὶ ἐκ τῆς α'. ἐπιστολῆς τοῦ Κυρίλλου πρὸς Νεστόριον (*Migne t. 77 c. 41*), ἐν ἣ λέγεται: «Δεῖ γάρ με βουλευσασθαι μετὰ τῆς σῆς θεοσεβείας (τοῦ Νεστορίου), μὴνύοντος τοῦ εὐλαβεστάτου καὶ θεοφιλεστάτου τῆς Ρώμης ἐπισκόπου Κελεστίνου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, περὶ τῶν ἀπενεχθέντων, οὐκ οἶδ' ὅπως, ἐκεῖσε χαρτίων, πότερόν ποτε τῆς σῆς θεοσεβείας ἢ μὴ γράφουσι γάρ ὡς πάνυ σκανδαλισθέντες» πρβλ. καὶ *Nau Le livre d'Héraclide* p. 96. Ἐπι σαφέστερον τοῦτο φαίνεται ἐκ τῆς πρώτης (ἀπαντητικῆς)

ἀλλ' εἶνε γνωστὴ ἐκ τῆς πρὸς αὐτὴν ἀποκρίσεως τοῦ Κυρίλλου καὶ τῆς πρὸς τὸν Νεστόριον πρώτης αὐτοῦ ἐπιστολῆς ¹, ἔνθα γράφει ὅτι ἐν Ρώμῃ ἐσκανδαλίσθησαν ἐκ τῶν ἀποσταλέντων, ἀγνοεῖ ὁ Κύριλλος πῶς, ἀντιγράφων τῶν ὁμιλιῶν τοῦ ἐπ. Κπόλεως καὶ ἐρωτῶσιν ἂν αὐταὶ εἶνε γνήσιαι αὐτοῦ ἢ ὑποβολιμαῖαι. Ἐν ἀναμονῇ λοιπὸν τοῦ ὑπομνήματος τοῦ Κασσιανοῦ καὶ τῶν ἐξ Ἀλεξανδρείας εἰδήσεων τοῦ Κυρίλλου ὅπως κανονίσωσι τὴν στάσιν αὐτῶν ἀπέναντι τοῦ Νεστορίου, οἱ ἐν Ρώμῃ ἀνέβαλον καὶ πάλιν ν' ἀποκριθῶσιν εἰς τὰς ἐπιστολάς τοῦ Νεστορίου ².

IV. Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας.

24. Ἡ ἐκ Ρώμης ἐπερώησις εὔρε τον Κύριλλον πληρέστατα παρεσκευασμένον ὅπως ἀνταποκριθῆ εἰς τὰς διαθέσεις τῶν περὶ τὸν Κελεσιτῖνον ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸν ἀπέβη τοῦτο ἀπροσδόκητος ἐπικουρία εἰς τὸν ἀγῶνα, εἰς ὃν ἤδη ἀπὸ διετίας που ἐνεπλάκη πρὸς τὸν Νεστόριον, ἀκριβῶς εἰς τὴν δυσμενεστάτην δι' αὐτὸν τροπὴν τοῦ ἀγῶνος τούτου. Ὁ Κύριλλος, ἀνὴρ ἀριωτάτης μορφώσεως περὶ τε τὴν θύραθεν καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν παιδείαν, διακριθεὶς ἤδη καὶ ὡς δογματικὸς καὶ ὡς ἀπολογητὴς καὶ ὡς ἐκκλησιαστικὸς ῥήτωρ, ὡς ἐπίσκοπος τῆς μεγάλης Ἀλεξανδρείας ἐσυνέχισε τὰς μεγάλας παραδόσεις τοῦ θρόνου αὐτοῦ καὶ δὴ τὴν πολιτικὴν τοῦ θείου του Θεοφίλου, ὑπὸ τὴν ἄμεσον τοῦ ὁποίου χειραγωγίαν ἐξειλίχθη εἰς ἐκκλησιαστικὸν παράγοντα πρώτης δυνάμεως, ἐξυπηρετούμενον ὑπὸ ἀδιαφιλονεικῆτου εὐφυΐας. Ἀπόλυτος καὶ ἀνεξέλεγκτος κυβερνήτης τῆς ἀπεράντου ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως τῆς Αἰγύπτου, Πενταπόλεως καὶ Λιβύης, διαθέτων τὴν ἠθικὴν δύναμιν τῆς στρατιᾶς τῶν μοναχῶν τῆς αἰγυπτιακῆς ἐρήμου καὶ ἄφθονα ὑλικά μέσα, ἦτο ὁ ἀληθὴς κύριος τοῦ σπουδαιοτάτου ἐκείνου τμήμα-

πρὸς τὸν Κελεσιτῖνον ἐπιστολῆς τοῦ Κυρίλλου, ἐν ἣ οὗτος δικαιολογεῖται ὅτι δὲν ἔσπευσε πρῶτος αὐτὸς ν' ἀνακοινώσῃται πρὸς τε τὸν πάπαν καὶ τοὺς λοιποὺς ἐπισκόπους περὶ τῶν ἐν Κπόλει, ἐλπίσας ἄνευ περιττοῦ θορύβου νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκανδάλου τὴν ἄρσιν δι' ἀπευθείας πρὸς τὸν Νεστόριον συνεννόησεως (αὐτόθι c. 80).

1. Κυρίλλου ἐπ. 11 μετὰ τὸ Πάσχα τοῦ 430 καὶ πρὸς Νεστόριον, ἐπ. 2 (Migne t. 77 c. 41).

2. Ἄγνωστον ἂν εἰς τὴν βραδύτητα ταύτην συνετέλεσεν ἢ τότε ἀκριβῶς συμπεσοῦσα ἐμφύλιος ἐν τῇ Δύσει σύρραξις μεταξὺ τοῦ Ἀετίου καὶ τοῦ Βονιφατίου, ὅστις ἐκάλεσε τοὺς Βανδάλους ἐξ Ἰσπανίας, καταλαβόντας τὴν Β. Ἀφρικὴν καὶ ἀπειλήσαντας τὴν Ἰταλίαν.

τος τοῦ ἀνατολικοῦ ῥωμαϊκοῦ κράτους, ἐξ οὗ τὸ κύρος αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ καθόλου ἐκκλησιαστικῷ βίῳ ἦτο μέγα. Ἐξ αὐτοῦ ἐξηρτῶντο ἑκατόν περίπου ἐπίσκοποι, τοὺς ὁποίους συνεκάλει εἰς σύνοδον, ὁσάκις ἤθελε νὰ περιβάλλῃ τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ καὶ διὰ πλείονος τυπικῆς νομιμότητος, διὰ τοῦ κύρους τοῦ συνοδικοῦ ¹. Ἐν συνειδήσει τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἠθικοῦ κύρους ἐπὶ τὸν λαὸν τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐπεδείκνυνεν αὐτὸ πρὸς τοὺς πολιτικούς ἄρχοντας τῆς Αἰγύπτου, ἢ πρὸς τοὺς ὁποίους διάστασις καὶ ἀδιάκοπος ἐχθρότης προκάλεσεν ἐπανειλημμένους ῥήξεις καὶ ταραχὰς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ², ἐκ τούτου δὲ προῆλθε δυσφορία καὶ προφανῆς δυσμένεια κατ' αὐτοῦ καὶ τῆς ἀλεξανδρινῆς ἐκκλησίας ἐν τῇ αὐτῇ καὶ παρὰ τῇ κυβερνήσει ³, διὰ δὲ τὸ ἄηθες, ἐν τῷ βίῳ, τῆς συγκεντρώσεως εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐπισκόπων τοιαύτης δυνάμεως καὶ τῆς χρήσεως βίας πρὸς τε τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς ἑτεροδόξους ἢ σχισματικούς, ὧν τοὺς ναοὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἔκλεισεν, τὰ κειμήλια, αὐτῶν παρέλαβε, «τὸν δ' ἐπίσκοπον τῶν Ναυατιανῶν πάντων, ὧν εἶχεν ἀφείλετο», ἐδημιούργησε τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἐσυνεχίζετο ἡ πολιτικὴ τοῦ Θεοφίλου ἀπὸ τοῦ ὁποίου «ἡ ἐπισκοπὴ Ἀλεξανδρείας παρὰ τῆς ἱερατικῆς τάξεως καταδυναστεύειν τῶν πραγμάτων ἔλαβε τὴν ἀρχὴν» ⁴, ὡς τοῦτο συγχρόνως παρατηρήθη καὶ ἐν Ρώμῃ ἐπὶ τοῦ πάπα Κελεστίνου ⁵, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν σχετικὴν, πρὸ τοῦ Νεστορίου, ἀνεξιθρησκίαν καὶ μετριοπάθειαν τῆς Ἐκκλησίας Κπόλεως ⁶. Ἡ ἐν Κπόλει καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ δυσφορία κατὰ τοῦ Κυρίλλου, μάλιστα παρὰ τῷ λαῷ, ἐπετάθη ἐκ τῆς ἀκλονήτου ἐμμονῆς αὐτοῦ εἰς τὴν κατὰ τοῦ

1. Ἐπιστ. Κυρίλλου πρὸς τοὺς ἐγγράφως αὐτὸν αἰτιασαμένους κτλ. Mansi IV. c. 1000. Ἐπιστ. πρὸς Κελεστίνον αὐτ. c. 1013.

2. Τῶν ῥήξεων τούτων θύμα ἔπεσεν ἡ περιώνυμος νεοπλατωνικὴ φιλόσοφος Ὑπατία τῷ 415 (Σωκρ. Ἐ. Ἰ. VII κ. 15), ἐξ ὑπαιτιότητος δὲ τῶν Ἰουδαίων προεβλήθη πυρκαϊὰ καὶ ἀφαιρῆ πολλῶν χριστιανῶν καὶ ἐκδίωξις πανοικειῶν τῶν Ἰουδαίων ἐκ τῆς πόλεως (αὐτ. κ. 13 καὶ 16).

3. Σωκρ. αὐτ. κ. 15 «Τοῦτο οὐ μικρὸν μῶμον Κυρίλλῳ καὶ τῇ Ἀλεξανδρείᾳ Ἐκκλησίᾳ εἰργάσατο».

4. Σωκρ. VII, 7.

5. Σωκρ. VII 11 «τῆς Ρωμαίων ἐπισκοπῆς ὁμοίως τῇ Ἀλεξανδρείᾳ πέρα τῆς ἱεροσύνῃς ἐπὶ δυναστείαν ἤδη πάσαι προσελθούσης». Ταῦτα λέγει ὁ Σωκράτης ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ὑπὸ Κελεστίνου διωγμοῦ τῶν πολυπληθῶν τῆς Ρώμης Ναυατιανῶν.

6. Αὐτ. «Οὐ μὴν οἱ ἐν Κπόλει τοῦτο πεπόνθασιν· ἀλλὰ καὶ ἕνδον τῆς πόλεως συνάγειν εἴασαν».

ιεροῦ Χρυσοστόμου καὶ τῆς μνήμης αὐτοῦ ἐχθρότητα. Οὔτε τοῦ Ἀντιοχείας Ἀλεξάνδρου ἢ ἐνέρχεια, οὔτε τοῦ Κπόλεως Ἀττικοῦ¹ αἱ συμβουλαί, οὔτε τοῦ ἐπίσης ἀσπόνδου τοῦ Χρυσοστόμου ἐχθροῦ Ἀκακίου τοῦ Βεροίας, ὑποχωρήσαντος πρὸς τῆς γενικῆς ἐπιθυμίας, ἢ παρέμβασις ἔκαμψαν τὸν Κύριλλον ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν μνήμην τοῦ μεγάλου Ἀντιοχείας, οὗ ὅμως τὴν ῥητορικὴν δεινότητα προθύμως ἀνομολόγει καὶ εἰς οὗ τὸ κύρος τῆς διδασκαλίας δὲν ἤρνεϊτο νὰ καταφεύγῃ². Τοῦτο ὅμως δὲν διετάραξεν οὐδόλως τὴν μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν κοινωνίαν· τὸ δὲ λεγόμενον σήμερον ὅτι δῆθεν ἡ Ρώμη ἔθρηκεν ὡς ὄρον τῆς πρὸς τὰς ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς κοινωνίας τὴν ἀποκατάστασιν τῆς μνήμης τοῦ Χρυσοστόμου εἶνε ἀπλούστατα κενολογία τῶν κατολικῶν ἱστοριογράφων, ἀφοῦ εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ Ρώμη ἐπεκονιώνει καὶ πρὸς τὸν Ἀρσάκιον καὶ τὸν Ἀττικὸν καὶ μάλιστα πρὸς τὸν Θεόφιλον, τὸν κυριώτατον ἐχθρὸν τοῦ Χρυσοστόμου καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Κύριλλον, ὡς ἀποδεικνύει ἡ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσα ἐπιστολὴ τοῦ Κελεστίνου πρὸς αὐτόν.

25. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ Νεστορίου εἰς τὸν θρόνον τῆς Κπόλεως δὲν ἀπήρσεν εἰς τὸν Κύριλλον, καὶ ἀποκρινόμενος εἰς τὰ ἀγγελτήρια αὐτῆς ἐκ Κπόλεως γράμματα³ ἠύχετο πᾶσαν αὐτῷ προκοπὴν καὶ εὐδοκίμῃσιν. Ταχέως ὅμως ἐκ τῶν ἐν Κπόλει ἐπισήμων καὶ ἀνεπισήμων αὐτοῦ ἀντιπροσώπων ἔμαθε τὰ τοῦ περὶ «Θεοτόκου» δημιουργηθέντος σκανδάλου ἐκ τοῦ περὶ τὸν Νεστόριον κύκλου καὶ τῇ ἀνοχῇ αὐτοῦ, ὑπὸ τὸ πνεῦμα πάντως καὶ τὴν ἐρμηνείαν τῶν ἐχθρικῶς διὰ τὴν ἄλλην αὐτοῦ πολιτικὴν καὶ τὴν καθ' ὅλου συμπεριφορὰν διατεθέντων κληρικῶν καὶ μοναχῶν. Ὁ Κύριλλος, ὅστις πρότερον ἤδη ἀσχοληθεὶς περὶ τὸ ζήτημα τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ⁴ εἶχε συντάξει σχετικὸν περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὑπόμνημα καὶ ἤτο, ὡς ἐκ τούτου, παρσεκυσασμένος εἶπερ τις καὶ ἄλλος περὶ αὐτό⁴, δὲν ἐξεδήλωσεν ἄμεσον διαφέρον, ἴσως ἐν ἀναμονῇ πληρεστέρων εἰδήσεων ἐκ Κπόλεως, ἴσως δὲ καὶ θεωρήσας τὴν περὶ «Θεοτόκου» νέαν διδασκαλίαν ὡς φιλολογικὴν ἀπήχησιν τῆς περὶ ἐνανθρωπήσεως ἀντιοχειακῆς κατὰ

1. Κυρίλ. ἐπιστ. 76 παρὰ Migne t. 77 c. 347—360.

2. Mansi t. IV c. 1005 πρβλ. Duchesne III p. 301—302

3. Κυρίλ. ἐπιστ. . πρὸς τινὰ ξηλωτὴν περὶ Νεστορίου, παρὰ Mansi IV c. 1001 καὶ πρὸς Ἀκάκιον τὸν Βεροίας (αὐτ. c. 1053—1056), καὶ ἐπιστ. πρὸς αὐτοκρ. Θεοδοσίον μετὰ τὴν Σύνοδον Mansi V. c. 286.

4. Κυρίλ. ἐπιστ. 1η πρὸς Νεστόριον, παρὰ Mansi IV c. 884—885.

τοῦ ἀπολλιναρισμοῦ θεωρίας. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ ἐν Κπόλει πολέμιοι τοῦ Νεστορίου ἔσπευσαν πανταχοῦ νὰ ἀποστείλωσιν ἀντίγραφα, ἐν πολλοῖς παραμεμορφωμένα, τῶν ὁμιλιῶν αὐτοῦ, προσηκῆθη δὲ ἐκ τούτου οὐχὶ μικρὸς θόρυβος καὶ ἐν Ἀνατολῇ¹, ὁ Κύριλλος ἐκ στοιχειώδους ποιμαντορικοῦ καθήκοντος ἔσπευσε νὰ περιφρουρήσῃ τοὺς πιστοὺς τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ καὶ μάλιστα τοὺς πολυπληθεῖς μοναχοὺς, παρ' οἷς διαδοθεῖσα ἡ νέα διδασκαλία συνετάραξε τὰς συνειδήσεις, ὡς πρὸς αὐτὴν τὴν θεῖαν ιδιότητα τοῦ Χριστοῦ. Διὰ μακρᾶς ἐπιστολῆς «πρὸς τοὺς Μονάζοντας», περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 429, ἀνεσκεύασε τὴν νέαν διδασκαλίαν καὶ διεφώτισε τὴν ἀληθῆ δογματικὴν ἔννοιαν ἣν ἀπέδιδεν ἡ λέξις «Θεοτόκος», ἣν ἀνέκαθεν μετεχειρίσθησαν παλαιότεροι τῆς Ἐκκλησίας πατέρες καὶ ἤτις ἀπήχει τὴν περὶ ἐνανθρωπήσεως τοῦ θείου Λόγου διδασκαλίαν τοῦ Συμβόλου τῆς Νικαίας². Κηδόμενος τοῦ ἀξιώματος καὶ τῆς ὑπολήψεως τοῦ ἐπ. Κπόλεως ὁ Κύριλλος οὐδένα περὶ αὐτοῦ ὑπαινιγμὸν ἐνέβαλεν εἰς τὴν εἰρημένην «πρὸς Μονάζοντας» ἐπιστολήν· ἀλλ' ὅτε αὕτη ἔγινε γνωστὴ ἐν Κπόλει, ἐθορύβησε καὶ ἐξώργισε τοὺς περὶ τὸν Νεστόριον³, οἵτινες ἔσπευσαν νὰ διαδώσωσιν ὅτι κατ' οὐσίαν ἡ διδασκαλία αὐτῶν οὐδὲν διέφερε τῆς ἐν τῇ εἰρημένῃ ἐπιστολῇ τοῦ Κυρίλλου ἐκτεθειμένης, τοσοῦτο μᾶλλον ὅσον καὶ αὐτὸς ὁμολογεῖ ὅτι ὁ ὅρος «Θεοτόκος» οὔτε γραφικὸς ἦτο οὔτε ἐν τῷ Συμβόλῳ περιείχετο⁴. Παρὰ ταῦτα ὅμως ὁ Νεστόριος ἀνέθηκεν εἰς τινα πρεσβύτερον Φίλιππον, τῶν περὶ αὐτόν, ν' ἀνασκευάσῃ τὴν «πρὸς Μονάζοντας» ἐπιστολήν τοῦ Κυρίλλου, αὐτὸς δὲ ἕως ὁ Νεστόριος δι' ὑπομνήματος, ἐπιγραφομένου «πρὸς τοὺς διὰ τὴν συνάφειαν ἢ τὴν θεότητα τοῦ Μονογενοῦς σμικροῦντας ἢ ἀποθεοῦντας τὴν ἀνθρωπότητα» ἐπετίθητο κατὰ τῶν

1. Αὐτόθι c. 884 «Πῶς δὲ τοὺς ἀπὸ τῆς Ἀνατολῆς ἐκ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν ἐρχομένους θεραπεύσομεν καὶ τῶν χαρτίων καταγογγύζοντας; Ἡ τάχα πονοῖ τὴν σὴ θεοσέβεια ὅτι μικρὸς ταῖς Ἐκκλησίαις ἀνεφύη θόρυβος ἐκ τῶν τειομένων; Οἱ ἐχθροὶ τοῦ Νεστορίου ἐφρόντισαν νὰ καταγγείλωσιν αὐτὸν πανταχοῦ, οὐχὶ μόνον ἐν Ρώμῃ, διαπέμψαντες πολλαχοῦ τὰς ὁμιλίας αὐτοῦ.

2. Κυρίλ. ἐπ. παρὰ Mansi t. IV c. 588—617.

3. Κυρίλ. ἐπ. 1η πρὸς Νεστόριον ἐνθ' ἀνωτέρω. «Βουλομένη δέ μοι τῆς σῆς θεοσεβείας τὴν λύπην ἀναμαθεῖν ἔφασαν (οἱ εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐλθόντες «αἰδέσμοι καὶ πίστεως ἄξιοι ἄνδρες») ὅτι τὴν πρὸς Μοναστὰς ἀγίους γενομένην ἐπιστολήν περιφέρουσί τινες τῶν ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ ἡ τοῦ μίσους ἀφορμὴ καὶ τῆς ἀηδίας αὕτη γέγονε».

4. Mansi t. IV c. 1004.

ἀντιπάλων αὐτοῦ, ἀνασκευάζων ἰδίᾳ τὸν ἀπολλιναιρισμόν¹. Γεγονὸς ὁμοῦ ἀπρόοπτος ἐξώθησε τὰ πράγματα εἰς φανεράν ῥῆξιν. Ἐν Κπόλει ἐπαρρουσιάσθησαν κληρικοί τινες τῆς ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας, δι' ὠρισμένα ἐγκλήματα καταδικασθέντες ὑπὸ τῆς ἀλεξανδρινῆς συνόδου καὶ καθαιρεθέντες. Οὗτοι κατήγγειλαν τὸν Κύριλλον παρὰ τῆ αὐλῆ καὶ τῷ Νεστορίῳ, ἕξαιτούμενοι προστασίαν καὶ δικαιοσύνην. Ὁ Νεστόριος κατ' ἀρχὰς δὲν ἐδέχθη τούτους εἰς κοινωσίαν· ἀλλ' ὅτε ἡ αὐλή, συχνὰ ὑπ' αὐτῶν ἐνοχλουμένη, παρέπεμψεν αὐτοὺς πρὸς αὐτόν, οὗτος ἐπελήφθη τῆς ὑποθέσεώς των καὶ προέβη μέχρι τοῦ νὰ παρασκευάσῃ τὰ πνεύματα πρὸς ἐκδίκασιν τῶν κατὰ τοῦ Κυρίλλου κατηγοριῶν ἐπὶ συνόδου ἐν Κπόλει².

26. Τότε ὁ Κύριλλος ἐξῆλθε τῆς ἐφεκτικότητος. Ἐγραψε πρὸς τὸν Νεστορίον ἐκφράζων ἔκπληξιν ἐπὶ τῇ δυσφορίᾳ αὐτοῦ διὰ τὴν πρὸς τοὺς μοναχοὺς τῆς Αἰγύπτου ἐπιστολήν του, τὴν ὁποίαν ἐν τούτοις προκάλεσαν οἱ λόγοι καὶ ὁμιλίαι τοῦ Νεστορίου, ταράξασαι τὰς συνειδήσεις πολλῶν, ὥστε «τινὰς μὴ ἀνέχεσθαι ὁμολογεῖν ὅτι Θεὸς ἐστὶν ὁ Χριστός, ὄργανον δὲ μᾶλλον καὶ ἐργαλεῖον θεότητος καὶ ἀνθρώπος θεοφόρος». Ἐπειδὴ ὁμοῦ τὸ κακὸν δὲν περιορίσθη ἐν Κπόλει καὶ ἐν Αἰγύπτῳ, ἀλλὰ τὰ ἀντίγραφα τῶν λόγων, διαδοθέντα ἀνὰ τὴν Δύσιν καὶ τὴν Ἀνατολήν, συνετάραξαν τοὺς πάντας, καὶ οἱ μὲν ἐκ Ρώμης ἐπερωτῶσιν ἂν εἶνε γνήσια ταῦτα τοῦ ἐπισκόπου Κπόλεως διδάγματα, οἱ δ' ἐξ Ἀνατολῆς ἐρχόμενοι «καταγογγύζουσι τῶν χαρτίων», δὲν δικαιῶται αὐτός, ὁ αἷτιος τοῦ τοιοῦτου θορύβου καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀναστατώσεως, δυσφορῶν κατὰ τῶν ἀγωνιζομένων «τοὺς ἕτερα φρονεῖν ἀναπεισμένους μεθιστάναι εἰς τὸ ἀληθές». Προσκαλεῖ δὲ αὐτὸν φιλαδέλφως νὰ «ἐπανορθώσῃ» τὸν λόγον αὐτοῦ «ἵνα παύσῃ σκάνδαλον οἰκουμενικόν· εἰ γὰρ καὶ παρερρῆ λόγος, ὡς ἐπὶ λαοῦ τρέχων, ἀλλ' ἐπανορθούσθω ταῖς ἐπισκέψεσι καὶ λέξιν χαρίσασθαι τοῖς σκανδαλιζομένοις καταξίωσον, Θεοτόκον ὀνομάζων τὴν ἁγίαν παρθένον». Ἐπιλέγων δὲ ὅτι περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Μονογενοῦς Λόγου ἤδη πρὸ πολλοῦ διέλαβεν ἐν τῷ «περὶ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου Τριάδος» ἔργῳ του, διακηρύττει ὅτι «ὑπερ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως πάντα ἕτοιμοι παθεῖν ἐσμεν καὶ δεσμοτηρίων

1. Mansi αὐτόθι.

2. Νεστορίου ἐπιστ. 2α πρὸς Κελεστίνον παρὰ Dom Constant p. 147 καὶ Εὐάγγελος Ἐ. Ἰ. I, 7 πρβλ. καὶ Κυρίλ. ἐπιστ. 10.

εἰς πείραν ἔλθειν καὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου»¹. Ὁ Κύριλλος ἔγραψε μετριοπαθῶς καὶ εἰς τόνον συναδελφικῆς οἰκειότητος, ἀλλ' ἔθηκε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Νεστορίου ὄλην τὴν σοβαρότητα τοῦ κινδύνου, τὸν ὁποῖον διέτρεχεν ἡ ἡσυχία τῆς Ἐκκλησίας καὶ αὐτὸς προσωπικῶς ὁ Νεστόριος. Θὰ ἀνέμενέ τις ὄθεν δικαίως παρὰ τούτου ὑπὸ τὸν αὐτὸν τόνον διασάφησιν περὶ τοῦ προκληθέντος ἐν Κπόλει θορύβου, ὅπως καὶ ὁ Κύριλλος ἀφοπλισθῆ, διαφωτιζόμενος περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ πράγματος, καὶ τοὺς ἄλλους, οἵτινες πρὸς αὐτὸν ἔξ Ἀνατολῆς καὶ ἐκ τῆς Δύσεως ἐζήτησαν πληροφορίας, καθησυχάσῃ. Δυστυχῶς ὁ Νεστόριος ἐστρεφεῖτο σοβαρότητος καὶ εἶχεν ἤδη, ἐκ προσβληθείσης φιλοτιμίας, διὰ τὴν πρὸς τοὺς μονάζοντας ἐπιστολὴν τοῦ Κυρίλλου, παρασυρθῆ ὑπὸ προσωπικῆς ἀντιπαθείας, «λύτης καὶ μίσους», πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας². Μόλις καὶ μετὰ «βίας» κατάρθρωσαν ὁ εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἀπερχόμενος πρεσβύτερος Λάμπων ν' ἀποσπάσῃ ἀπ' αὐτοῦ συντομοτάτην, οὐδὲν περὶ τῆς ὑποθέσεως λέγουσαν, ἀλλ' ὑπεροπτικὴν ἐπιστολὴν· ὁ Νεστόριος ἐν αὐτῇ προσαγορεύει τὸν Κύριλλον «ἐν μακροθυμίᾳ τε καὶ ἀγάπῃ, καίτοι πολλῶν παρὰ τῆς σῆς θεοσεβείας οὐ κατὰ ἀδελφικὴν ἀγάπην—δεῖ γὰρ εἰπεῖν εὐφημότερον—γεγονότων»³. Συγχρόνως ὁ Κύριλλος ἔλαβεν ἐκ Κπόλεως ἐπιστολὰς φίλων ἢ καὶ ἀπλῶς γνωρίμων, δυσφορούντων ὅτι «οὐ σεσιώπηκεν ἔξ ἀκοῆς μάθων ἔρπειν ἐπὶ τὸ χεῖρον τὴν Νεστορίου διδασκαλίαν» καὶ ἔσπευσε νὰ διαβεβαιώσῃ αὐτούς, ὅτι εἶνε ὅλως φιλειρηνικὸς καὶ ἐνῶ ἠδύνατο συγκαλῶν τὴν αἰγυπτιακὴν σύνοδον ν' ἀναθεματίσῃ τὸν Νεστόριον, ὡς οὗτος ἀνεθεμάτισε τοὺς λέγοντας τὴν παρθένον Μαρίαν «Θεοτόκον», ὅμως ἀπέφυγε τοῦτο «ἵνα μὴ λέγωσί τινες ὅτι ἀνεθεμάτισεν αὐτὸν ὁ Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπος ἥτοι ἡ σύνοδος ἡ Αἰγυπτιακή», ὅτι δὲ ἵνα σώσῃ αὐτὸν εἶνε ἔτοιμος νὰ ὑποστῆ πᾶσαν ὕλικὴν θυσίαν, εὐχεται δὲ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ καὶ πᾶσαν εὐδοκίμησιν⁴.

27. Μὴ ἱκανοποιηθεὶς ὅμως ὁ Κύριλλος ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Νεστορίου ἐπέστειλε πρὸς αὐτὸν καὶ δεύτερον· ἀφορμὴν πρὸς τοῦτο ἔδωκεν ἡ τὸ πρῶτον δῆθεν περιελθούσα εἰς αὐτὸν εἰδησις περὶ τῆς κατ' αὐτοῦ

1. Κυρίλλου ἐπιστ. πρὸς Νεστόριον 1η παρὰ Mansi t. IV c. 884—885 καὶ Schwartz I, 1, 1 p. 23—25.

2. Αὐτόθι c. 884. πρβλ. καὶ Κυρίλλου ἐπιστ. πρὸς Ἀκάκιον τὸν Βεροίας. Schwartz I, 1, 1 p. 98.

3. Mansi αὐτ. c. 885 Schwatz I, 1, 1 p. 25.

4. Mansi IV. c. 1000 καὶ 1001 καὶ Schwartz, Acta Conciliorum Oecumenicorum t. I, vol. 1. pars I. p. 109.

ἐκκλήσεως τῶν ὑπὸ τῆς αἰγυπτιακῆς συνόδου ἢ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Κυρίλλου καταδικασθέντων κληρικῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀλεξανδρείας Χαϊρήμονος, Βίκτωρος καὶ Σωφρονᾶ¹. Περὶ τούτων ὅμως εἰπὼν ἐν παρόδῳ καὶ παραστήσας αὐτοὺς ὡς καταχραστὰς καὶ ἀπλήστους καὶ τιμωρηθέντας λίαν ἐπεικῶς, ὁ Κύριλλος ἐπανέρχεται εἰς τὸ ἐξ ἀφορμῆς τοῦ Νεστορίου συνταράξαν τὴν Ἐκκλησίαν ζήτημα, θεωρῶν τοῦτο ὡς καθήκον ἑαυτοῦ, καὶ ὑπομιμνήσκει καὶ νῦν «ὡς ἀδελφὸν ἐν Κυρίῳ τῆς διδασκαλίας τὸν λόγον καὶ τὸ ἐπὶ τῇ πίστει φρόνημα **μετὰ πάσης ἀσφαλείας ποιεῖσθαι** πρὸς τοὺς λαοὺς». Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τοῦ ἐν Νικαίᾳ Συμβόλου διδάσκει τὸν Νεστόριον **«τὶ τὸ σαρκωθῆναι καὶ ἐνανθρωπήσαι** δηλοῖ τὸν ἐκ Θεοῦ λόγον· οὐ γάρ φαμεν ὅτι ἡ τοῦ Λόγου φύσις μεταποιηθεῖσα γέγονε σὰρξ, ἀλλ' οὐδὲ εἰς ὄλον ἀνθρώπων μετεβλήθη, τὸν ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος· ἐκεῖνο δὲ μᾶλλον ὅτι **σάρκα**, ἐμψυχωμένην ψυχῇ λογικῇ ἐνώσας ὁ λόγος ἑαυτῷ καθ' **ὑπόστασιν**, ἀφράστως τε καὶ ἀπερινοήτως γέγονεν ἀνθρώπος καὶ κεχηματίκεν υἱὸς ἀνθρώπου, οὐ κατὰ θέλησιν μόνην ἢ εὐδοκίαν, ἀλλ' οὐδὲ ὡς ἐν προσλήψει **προσώπου** μόνον, καὶ ὅτι διάφοροι μὲν αἱ πρὸς ἐνότητα τὴν ἀληθινὴν συναχθεῖσαι **φύσεις**, εἷς δὲ ἐξ ἀμφοτέρων Χριστὸς καὶ Υἱός, οὐχὶ ὡς τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς ἀνηρημένης διὰ τὴν ἕνωσιν, **ἀποτελεσασῶν** δὲ μᾶλλον ἡμῖν τὸν ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ Υἱόν, **θεότητός** τε καὶ **ἀνθρωπότητος** διὰ τῆς ἀφράστου καὶ ἀπορρήτου πρὸς **ἐνότητα συνδρομῆς**». Καταλήγει δὲ ὁ Κύριλλος τὴν ἐπιστολὴν διὰ τῶν ἐξῆς ἐπεικῶν καὶ ἀδελφικῶν λόγων: «Ταῦτα καὶ νῦν ὡς ἐξ ἀγάπης ἐν Χριστῷ γράφω παρακαλῶν ὡς ἀδελφὸν καὶ διαμαρτυρούμενος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων· ὑποῦ ταῦτά μεθ' ἡμῶν καὶ φρονεῖν καὶ διδίσκειν ἵνα σφίζηται τῶν ἐκκλησιῶν ἡ εἰρήνη καὶ τῆς ὁμονοίας καὶ τῆς ἀγάπης ὁ σύνδεσμος ἀρραγῆς διαμένῃ τοῖς ἱερεῦσι τοῦ Θεοῦ»². Τὸ πρῶτον τοῦτο περὶ τοῦ ἐπιμάχου ζητήματος δογματικὸν ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον ἤρκεσε βραδύτερον εἰς τοὺς ἐν Ἐφέσῳ πατέρας ὅπως ἀνακηρύξωσι τὴν ὀρθοδοξίαν τοῦ Κυρίλλου, οὐδεμίαν εἰς τὸν Νεστόριον παρεῖχε λαβὴν νὰ ὑποπτεύσῃ τὴν ὀρθότητά τῆς διδασκαλίας τοῦ ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας· τὸ δὲ ἐπεικὲς καὶ φιλάδελφον τῆς ἐκφράσεως τοῦναντίον ἀπαξ ἔτι ἐχορήγει εἰς αὐτὸν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἄρῃ τὴν ἐκ τῶν ἀτυχῶν ὀμιλητικῶν του ἐκφρά-

1. Ἐπιστ. Κυρίλλου πρὸς τοὺς ἐν Κπόλει ἀποκρισιαρίους. Schwartz αὐτ. p. 110—112

2. Αὐτόθι c. 888—892 καὶ Schwartz αὐτ. p. 25—28.

σεων παρανόησιν. Ἄτυχῶς καὶ πάλιν ἐπεκράτησε παρ' αὐτῷ τὸ θυμικὸν καὶ ὁ προσβληθεὶς ἐγωϊσμός. Διὰ μακροῦς, πλήρους ὑπεροφίας καὶ εἰρωνείας, ἐπιστολῆς ἀποκρινόμενος ὁ Νεστόριος δηλοῖ ὅτι «τὰς μὲν ὕβρεις τῶν θαυμαστῶν γραμμάτων» τοῦ Κυρίλλου «ἀφίησι, μακροθυμίας ἀξίας ἰατρικῆς καὶ τῆς διὰ τῶν πραγμάτων αὐτῶν κατὰ καιρὸν πρὸς αὐτὰς ἀποκρίσεως· ὃ δὲ γε σιωπῆς οὐκ ἀνέχεται, ὡς μέγαν φέρον, εἰ σιγηθεῖη, τὸν κίνδυνον, τούτου, καθὼς ἂν οἷός τε ὦ, οὐ πρὸς μακρολογίαν ἀποτεινόμενος, ποιήσασθαι πειράσομαι τὴν διήγησιν σύντομον, τὸν τῆς σκοτεινῆς καὶ δυσπέπτου μακρηγορίας ναυτιασμόν φυλαττόμενος» ἄρξομαι δ' ἀπὸ τῶν πανσόφων τῆς σῆς ἀγάπης φωνῶν, αὐτὰς αὐτολεξεῖ παραθεῖς», μεθ' ὃ ἔπεται μακρὰ ἔκθεσις τῆς περὶ ἐνσαρκώσεως διδασκαλίας κατὰ τὴν ἀντίληψιν τοῦ Νεστορίου, ἣν θεωρεῖ ὡς κοινὴν τῆς Ἐκκλησίας, κεκυρωμένην ὑπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου, ἐν ἣ ἡ πλὴν ἄλλων λέγει «εἶναι μὲν τῆς τοῦ Υἱοῦ θεότητος τὸ σῶμα ναόν, κατ' ἄκρην τινὰ καὶ θείαν ἠνωμένον συνάφειαν, ὡς οἰκειοῦσθαι τὰ τούτου τὴν τῆς θεότητος φύσιν ὁμολογεῖσθαι, καλὸν καὶ τῶν εὐαγγελικῶν παραδόσεων ἄξιον· τὸ δὲ διὰ τῶ τῆς οἰκειότητος προστιβεῖν ὀνόματι καὶ τὰς τῆς συνημμένης σαρκὸς ἰδιότητας, γέννησιν, λέγω, καὶ πάθος καὶ νέκρωσιν, ἣ πλανωμένης ἐστὶν ἀληθῶς καθ' ἑλληνικὰς. ἀδελφέ, διανοίας, ἣ τὰ τοῦ φρενοβλαβοῦς Ἀπολλιναρίου καὶ τοῦ Ἀρείου καὶ τῶν ἄλλων νοσοῦσης αἰρέσεων, μᾶλλον δὲ ἔτι κἀκείνων βαρύτερον· ἀνάγκη γάρ τῳ τῆς οἰκειότητος τοὺς τοιοῦτους παρασυρομένους ὀνόματι καὶ γαλακτοτροφίας κοινῶν, διὰ τὴν οἰκειότητα, τὸν Θεὸν Λόγον ποιεῖν καὶ τῆς κατὰ μικρὸν ἀξέσσεως μέτοχον καὶ τῆς ἐν τῳ τοῦ πάθους καιρῷ δειλίας καὶ βοηθείας ἀγγελικῆς ἐπιδεῖ· καὶ σιωπῶ περιτομὴν καὶ θυσίαν καὶ ἰδρωτὰς καὶ πείναν καὶ δίψαν, ἃ τῇ σαρκί, ὡς δι' ἡμᾶς συμβάντα, προσκυνητῶς συναπτόμενα, ἐπὶ δὲ τῆς θεότητος ταῦτα καὶ ψευδῆ λαμβανόμενα καὶ ἡμῖν ὡς σκωφάνταις δικαίως κατακρίσεως αἴτια». Ὁ Νεστόριος διὰ τούτων πάντως ὁμολογεῖ τὴν ἐν τῳ Χριστῳ «συνάφειαν» τῆς θείας καὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ μάλιστα ἐπεληθοῦσαν ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῶν θείων τοῦ εὐαγγελιστοῦ ἀγγέλου λόγων πρὸς τὴν παρθένον Μαρίαν¹· ἀλλὰ ἐφαίνετο φοβούμενος τὴν ἐκ τῆς ἀδιανοήτου ταύτης «συναφείας» μεταίπωσιν τῆς «θείας ἐνώσεως» εἰς συναλοιφήν, ἐξ ἧς θὰ ἐκινδύνευεν ἡ αὐτοτέλεια ἐκατέρας τῶν φύσεων, ἀποκλίνουσα ἐπὶ θάτερα, εἴτε δηλ. πρὸς τὴν διδασκαλίαν Παύλου τοῦ Σαμοσατέως· εἴτε πρὸς τὸν Ἀπολλινარი-

1. Νεστορίου ἐπιστ. πρὸς Ἰωάννην Ἀντιοχείας, Loofs: Nestoriana p. 183

σμόν. Ἦρκει νὰ πεισθῆ ὁ Νεστόριος ὅτι οὐδεὶς ἐπίστευεν ὅτι ἡ παρ-
θένος Μαρία ἐγέννησε τὴν θεϊαν φύσιν, ἀλλ' ἐγέννησε τὸν Χριστόν,
ἐν ᾧ ὁ θεῖος Λόγος προσέλαβε τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν καὶ προῆλθε
διπλοῦς τὴν φύσιν ἀλλ' οὐ τὴν ὑπόστασιν, θεάνθρωπος Χριστός. Ἄλλ'
ὁ Κύριλλος δὲν εἶχε πλέον, μετὰ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην καὶ τὰς ἐν
Κπόλει κατ' αὐτοῦ ἑαδουργίας, τὴν ψυχραιμίαν νὰ δηλώσῃ ταῦτα εἰς
τὸν Νεστόριον. Οὗτος, πρὸς ἐπίμετρον τοῦ κακοῦ, τὴν ἀνωτέρω ἐπιστο-
λὴν του ἐπεσφράγισε διὰ τῶν ἐξῆς ἀνεπιτυχῶν καὶ τραχέων λόγων
«Αὐταὶ τῶν ἁγίων πατέρων αἱ παραδόσεις· ταῦτα τῶν θείων γραφῶν
τὰ παραγγέλματα. Ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ
φανερὰ ᾖ πᾶσι καὶ πρὸς πάντας. Τῆς δὲ τῶν σκανδαλιζομένων φρον-
τίδος καλῶς μὲν ποιεῖς ἀντεχόμενος καὶ χάρις τῇ τῶν θείων μεριμνη-
τικῇ σου ψυχῇ καὶ τῶν παρ' ἡμῖν φροντιζούσῃ. Γίνωσκε δὲ πεπλανη-
μένον σαυτὸν ὑπὸ τῶν τῆς σῆς ἴσως διαθέσεως κληρικῶν, τῶν ἐνταῦθα
ὑπὸ τῆς ἁγίας συνόδου καθηρημένων ὡς τὰ Μανιχαίων φρονούντων»¹
ἐδίδασκε δηλ. ὁ Νεστόριος περὶ ἐνανθρωπήσεως καὶ ἐνσαρκώσεως
τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ τὸν εἰδικῶς περὶ τὸ ζήτημα τοῦτο ἀσχοληθέντα
καὶ ἥδη γράψαντα Κύριλλον! Ἦτο ὅλως φυσικὸν νὰ μὴ ἀναζητῆ τις
πλέον εἰς τὸν ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας οὔτε ψυχραιμίαν οὔτε μετριο-
πάθειαν. Εἰς τὸ ἀναμφισβήτητον διαφέρον αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου
διδασκαλίας προσετίθετο νῦν ὁ προσωπικὸς κίνδυνος νὰ καταστῆ ὑπό-
δικος, κατηγορούμενος ἐν Κπόλει, καὶ ἡ προσβολὴ τῆς προσωπικῆς
φιλοτιμίας του ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου τῆς πόλεως ταύτης, πιθανοῦ αὐτοῦ
δικαστοῦ, διαθέτοντος τὴν εὐνοίαν τῆς αὐτῆς καὶ τὴν ὑποστήριξιν τῆς
κυβερνήσεως. Ἐστράφη λοιπὸν πρὸς πάσας τὰς διευθύνσεις καὶ προ-
θύμως ἐδέχθη πᾶσαν συμμαχίαν, ὅποθενδήποτε προσφερομένην. Καὶ
πρῶτον μὲν ἐνίσχυσε τὰς ἐνεργείας του ἐν Κπόλει, ἐνθαρρύνων τοὺς
πολεμίους τοῦ Νεστορίου καὶ δὴ τοὺς μέγα κύρος παρὰ τῷ λαῷ ἔχον-
τας μοναχοὺς, τῶν ὑποίων ὁ κατὰ τοῦ Νεστορίου ἀγὼν ἦτο πείσμων
καὶ ἀδιάκοπος. Ὁ γηραιὸς καὶ παρὰ πᾶσι σεβαστὸς Δαλματίας, ὁ ἀρχι-
μανδρίτης καὶ ἡγούμενος τῶν Μοναστηρίων, ὁ ἐπὶ 46 ἔτη μὴ ἐξελεθῶν
τοῦ κελλίου του καὶ διὰ τοῦτο φήμην ἁγίου περιβεβλημένος, παρε-
στάθη ὡς κατ' αὐτὴν τὴν ἐκλογὴν τοῦ Νεστορίου ἐξ ἀποκαλύψεως τοῦ
Θεοῦ προφητεύσας περὶ τοῦ νέου ἐπισκόπου ὅτι «κακὸν θηρίον ἐπεδή-
μησε τῇ πόλει ταύτῃ καὶ πολλοὺς εἶχε βλάψαι τῇ διδασκαλίᾳ αὐτοῦ»².

1. Mansi IV c. 892—900 καὶ Schwartz p. 29—32.

2. Τοῦτο ἐβεβαίωσε μετ' ὀλίγον αὐτὴ ἡ ἐν Ἐφέσῳ σύνοδος δι' ἐπιστολῆς

Ἐπεκινώνησε δὲ καὶ πρὸς τινὰς ἐπισκόπους τῆς Ἀνατολῆς καὶ δὴ πρὸς τὸν Βεροίας Ἀκάκιον, καταγγέλλων τὰ ἐν Κπόλει γενόμενα διὰ τοῦ κηρύγματος αὐτοῦ τε τοῦ Νεστορίου καὶ τοῦ ἐπ. Δωροθέου, δι' οὗ ἀνεθεματίσθησαν οἱ τε ζῶντες νῦν ἐπίσκοποι τῆς καθόλου Ἐκκλησίας καὶ οἱ ἀποθανόντες ἤδη ἅγιοι πατέρες, ἰαντίθετα τῷ Νεστορίῳ διδάξαντες. Κατὰ τὸν Κύριλλον δὲν θὰ ἐγίνετο τοῦτο ἂν αὐτός τε καὶ οἱ ἄλλοι ἐπίσκοποι, ἀκολουθοῦντες τὸ παράδειγμα τῶν πατέρων, «ἐξήνεγκον ὅσιν ψῆφον κατὰ τῶν τετολημηκότων φλυαρῆσαι κατὰ τοῦ Χριστοῦ», ἀποκηρύττοντες δηλ. τὸν Νεστόριον καὶ ἀφορίζοντες αὐτόν¹. Ὁ γηραιὸς καὶ πολῦπειρος Ἀκάκιος ἀνακοινώσας τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Κυρίλλου τῷ Ἀντιοχείας Ἰωάννῃ κατέκρινε διαρρήδη μετ' αὐτοῦ τὴν πολιτείαν καὶ διδασκαλίαν τοῦ Νεστορίου καὶ συνέστησεν εἰς τὸν ἐπ. Ἀλεξανδρείας² νὰ χρησιμοποίησιν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ὅλην τὴν σύνεσιν αὐτοῦ καὶ ἐν ἀνάγκῃ καὶ τὸ κῦρος, μιμούμενος τὸν Κύριον, διατάξαντα τῇ θαλάσῃ νὰ σιωπήσῃ καὶ φιμωθῆῃ, καὶ τὸν ἀπόστολον Παῦλον, μὴ αἰσχυρθέντα νὰ μεταχειρισθῆ τὴν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δοθείσαν αὐτῷ ἐξουσίαν εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν (2 Κορινθ. 10,8). Ἡ ἐξ Ἀντιοχείας ἀπάντησις αὕτη πάντως σπουδαίως ἐνίσχυσε τὴν εἰλημμένην ἤδη ἀπόφασιν τοῦ Κυρίλλου ὑπὲρ ἐνεργοῦ δράσεως. Θέλων ὅμως νὰ στέρησῃ τὸν Νεστόριον τῆς ὑποστηρίξεως τῆς αἰλῆς ἔγραψεν ὁ Κύριλλος μακρὰς ἐκθέσεις περὶ τοῦ ἐπιμάχου ζητήματος μίαν πρὸς αὐτὸν τὸν Θεοδοσίον³ καὶ ἄλλην πρὸς τὰς αὐτοκρατορέας Πουλχερίαν καὶ Εὐδοκίαν⁴ καὶ τρίτην πρὸς τὰς ἀδελφὰς τοῦ αὐτοκράτορος⁵ ἀποφεύγων νὰ ἐπικρίνῃ ἢ κατηγορήσῃ ὀνομαστὶ τὸν ἐπίσκοπον Κπόλεως.

28 Τὸ διάβημα τοῦτο προκάλεσε θύελλαν ἀγανακτήσεως παρὰ τῷ Θεοδοσίῳ, ὅστις διέγνω ὀξέως τὸν σκοπὸν τοῦ Κυρίλλου καὶ διὰ δριμυτάτου γράμματος κατηγορεῖ αὐτὸν ὅτι διὰ τῶν χωριστῶν ἐκθέσεών του ἐπειράθη νὰ διασπᾷ τὰ μέλη τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας καὶ ἀπειλεῖ ὅτι θὰ στέρησῃ αὐτὸν τῆς βασιλικῆς εὐμενείας, ἂν μὴ σπεύσῃ νὰ παραστῇ εἰς συγκαλουμένην σύνοδον πρὸς ἐξέτασιν διαφύ-

πρὸς τοὺς μοναχοὺς τῆς Κπόλεως καὶ ἰδίᾳ πρὸς τὸν Δαλμάτιον, οὗ τὴν συμβολὴν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς συνόδου αὕτη θέτει ὑπεράνω πάσης ἄλλης βοήθειας. Mansi IV. c. 1260.

1. Mansi IV. c. 1053 καὶ Schwartz p. 98—99.

2. Mansi αὐτ. c. 1055—1057 καὶ Schwartz P. 99—100.

3. Mansi αὐτ. c. 617—680. Schwartz p. 42—72.

4. Αὐτ. c. 680—801 καὶ Schwartz I, 1,5 P. 26—61.

5. Αὐτ. c. 804—884 καὶ Schwartz αὐτ. p. 62—118.

ρων ζητημάτων, ἐν οἷς καὶ κατηγορίας κατ' αὐτοῦ¹. Ἐκ τῶν λόγων αὐτοῦ τοῦ Νεστορίου φίνεται ὅτι ἡ Πουλχερία δὲν διέκειτο εὐμενῶς πρὸς αὐτόν, ὃ δὲ Κύριλλος ὑπελόγιζεν εἰς τοῦτο². Ἡ περὶ συγκλήσεως μεγάλης συνόδου πρὸς ἐκδίκασιν ποινικῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων σκέψις προσελθοῦσα πιθανώτατα τὸ πρῶτον ἐξ ὑποδείξεως ἢ εἰσηγήσεως τοῦ Νεστορίου, ἔχοντας ὑπ' ὄψει τὴν ἐκκλησίαν τῶν Πελαγιανῶν κατὰ τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης καὶ τῶν ἀλεξανδρινῶν ἐξορίστων κληρικῶν κατὰ τοῦ Κυρίλλου, περὶ τὰ μέσα τοῦ 430 υἱοθετήθη ὑπὸ τοῦ Θεοδοσίου, περιληφθέντος εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς συνόδου καὶ τοῦ δογματικοῦ ζητήματος, τὸ ὁποῖον εἶχε λάβει πολὺ εὐρείας διαστάσεις καὶ συνετάρασσε πρὸ παντὸς τὴν Κπολιν. Τὴν σύγκλησιν τῆς συνόδου ἐπεξήτουν πλέον καὶ αὐτοὶ οἱ ἀντίπαλοι τοῦ Νεστορίου ἐν τῇ πρωτεύουσῃ. Εἰς τὸν αὐτοκράτορα ὑπεβλήθη «ἀναφορὰ» ὑπογεγραμμένη ὑπὸ «Βασιλείου διακόνου καὶ ἀρχιμανδρίτου καὶ Θαλασσίου ἀναγνώστου καὶ μονάζοντος καὶ λοιπῶν χριστιανῶν μοναχῶν», ἐν ἧ δια μακρῶν ἐξιστοροῦντες τὰ κατὰ τὴν ἐμφάνισιν τῆς «αἰρέσεως» τοῦ Νεστορίου, τὴν ζοηρὰν ἀντίστασιν τοῦ κλήρου καὶ τῶν μοναχῶν κατ' αὐτῆς καὶ τὰ βίαια κατ' αὐτῶν μέτρα τοῦ ἐπισκόπου, παρακαλοῦσιν ὅπως ὁ βασιλεὺς διατάξῃ «τὴν ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν σύνοδον παραγενέσθαι ἐνταῦθα ἤδη, ἵνα τῆς συνόδου παραγενομένης τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν, ὁ Θεὸς ἐνώσῃ καὶ τὸν λαὸν συνάξῃ», μέχρι δὲ τῆς συγκλήσεως αὐτῆς νὰ παρακολουθῇ ὁ ἐπίσκοπος ἀπὸ πάσης βιαιοπραγίας, «θαρρῶν τοῖς χρήμασι καὶ τινων διεφθαρμένων τῇ ἰσχύϊ» Ἡ αἴτησις εἰς ἀπότομον καὶ ἄξιστον ὕφος γεγραμμένη καταλήγει εἰς «διαμαρτυρίαν», ἐν ἧ περιπτώσει δὲν εἰσακουσθῆ ἢ «δέησις» αὐτῶν³.

(Συνεχίζεται)

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ Ν. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

1. Αὐτ. c. 1109 καὶ Schwartz P. 73-74.

2. Nan: Βιβλ. Ἡρακλείδου σ. 89, ὁ συγγραφεὺς (πιθανῶς ὁ Νεστόριος αὐτὸς) δὲν ὀνομάζει ὀρθῶς τὴν Πουλχερίαν, ἀλλ' ὑπ νοεῖ αὐτήν.

3. Mansi IV, c. 1101-1108 καὶ Schwartz t. 1. Vol. 1 pars 6 p. 7-10.